



Svensk Betong

Miljö- och energidepartementet

m.registrator@regeringskansliet.se

kopia till:

petter.hojem@regeringskansliet.se

Stockholm den 20 oktober 2016

Yttrande över remiss av delbetänkande från Miljömålsberedningen med förslag om en klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige (SOU 2016:47)

Miljömålsberedningen har i betänkande SOU 2016:47 lagt fram en klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige mot klimatmålet 2045. Remissen är mycket omfattande och berör flera politikområden. Våra synpunkter nedan är på mer övergripande nivå samt fokuserade på förslagen för byggande av bostäder och anläggningar. Vi hänvisar även till remissvar som lämnas in av Cementa AB särskilt för mer detaljerad beskrivning av betong som material och betydelse som byggnadsmaterial samt fakta om jämförelser av olika byggmaterial.

I betänkandet föreslås att senast år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Senast år 2045 ska utsläppen från verksamheter inom svenskt territorium vara minst 85 procent lägre än utsläppen år 1990 (i enlighet med Sveriges internationella växthusrapportering). För att nå målet får även avskiljning och lagring av koldioxid av fossilt ursprung där rimliga alternativ saknas räknas som en åtgärd (CCS). Vidare ska Sverige bedriva en ambitiös och långsiktigt hållbar nationell klimatpolitik och vara en förebild för andra länder, med bibehållen konkurrenskraft och på ett sätt som inte innebär att utsläppen av växthusgaser ökar utanför Sveriges gränser.

Bioekonomi och biobaserade produkter lyfts fram som en huvudlösning för minskade utsläpp inom flera sektorer och det föreslås att regeringen tar fram en offensiv bioekonomistrategi. Sett till den ambitiösa målsättning om utsläppsminskningar som är föreslagen är vår övergripande synpunkt att det behövs ett bredare grepp med satsningar inom flera olika områden och branscher. Vi ser istället ett behov av att det tas fram en hållbarhetsstrategi med bredare perspektiv då det inte kommer vara tillräckligt med bara bioekonomi för att i högre grad främja utveckling och lösningar inom flera områden. Inte minst sett till beredningens förslag inom bostadsbyggandet vilket vi återkommer till nedan. En hållbarhetsstrategi som tar sin utgångspunkt i klimatnytta baserad på vetenskapliga fakta och som stödjer utveckling och omställning i fler branscher än enbart skog och jordbruk för att ge större förutsättningar till större effekter, snabbare utsläppsminskningar och ökade möjligheter att nå föreslagna mål.



Mot bakgrund av förslaget att Sverige ska vara en förebild för andra länder och gå före i klimatomställningen anser vi att det är viktigt med konsekvensanalyser om vad det kan komma att innebära för Sverige gällande utsläpp och konkurrenskraft beroende på hur arbetet kommer att bedrivas inom andra länder. Viktigt att Sverige har en ambitiös klimatpolitik men samtidigt får det inte riskera konkurrenskraft och heller inte riskera att verksamhet flyttar från Sverige med följd att de nationella utsläppen kanske minskar men att de globala utsläppen ökar. Sveriges andel av de globala utsläppen behöver ställas i relation till de insatser som görs nationellt så att förslagen inte riskerar att få omvänd effekt. Det centrala måste vara att de globala utsläppen sänks och att åtgärder sätts in där de ger bäst nytta. Vi anser att det behövs djupare konsekvensanalyser av förslagen i remissen. Likaså behövs konsekvensanalyser och bättre underlag kring hur utvecklingen ser ut gällande minskade utsläpp så att inte omställning sker i syfte att minska klimatpåverkan men istället ger oönskad effekt gällande övriga nationella miljö kvalitetsmål.

Miljömålsberedningen skriver i betänkandet att det redan pågår en omfattande och snabb teknikutveckling i vårt samhälle och att det är en utveckling som ger drivkraft åt den önskvärda snabba utsläppsminskningen. Här kan vi konstatera att just detta sker i cement- och betongbranschen men när man läser vidare i betänkandet tas inga hänsyn till den utveckling som sker i vår bransch utifrån de förslag som beredningen väljer att lägga fram. I beredningens underlagsmaterial finns viss information om utveckling inom cementindustrin men det saknas aktuell information om den utveckling som sker i större perspektiv inom betongbranschen. Här bör regeringen i det fortsatta arbetet med förslaget till klimatstrategi ha en dialog med berörda aktörer samt inhämta ny aktuell information.

I betänkandet saknas ett helhetsgrepp gällande långsiktigt hållbara byggnader och konstruktioner. Byggprocess och byggmaterial är viktiga delar att arbeta vidare men vi anser då att det ska vara ur ett livscykelperspektiv. I betänkandet står det i sammanfattningen att *"Livscykelperspektivet bör vara en utgångspunkt vid analys av miljöpåverkan för all ny- och ombyggnad liksom vid förvaltning av befintlig bebyggelse. Samma sak bör gälla för anläggningsarbeten"*. Vi konstaterar dock vid genomgång av förslagen i betänkandet inom byggområdet att förslagen inte alls utgår från det som beredningen själva föreslår om livscykelperspektiv som utgångspunkt. Beredningen vill se ett ökat träbyggande på bekostnad av byggande med betong och stål och det enbart utifrån aspekten klimatpåverkan i byggskedet. Vilket då inte är utifrån ett helhetsgrepp gällande miljö och klimat, inte heller ur ett livscykelperspektiv samt ej heller grundat på vetenskapliga fakta eller verifierad forskning och uppföljning av erfarenheter. Det är farligt att tro att klimatfrågan inom byggandet är så enkel att den kan lösas genom att gå över till träbyggande. Det finns inget material som inom rimlig tid (för att hinna minska klimatpåverkan) kan ersätta betong. Samtidigt finns en stor potential i att förbättra betongens klimatprestanda och minska Sveriges koldioxidutsläpp. Att missa den möjligheten vore olyckligt för Sverige. Vi borde istället ta detta som en utmaning och bli en förebild. Förbättringar måste ske inom allt byggande – att rikta in sig på en lösning med bioekonomi innebär en stor risk att andra stora förbättringspotentialer missas som kan ligga närmare i tid. Arbetet behöver därför ske brett med alla tillgängliga och möjliga lösningar i det här skedet där det finns stor förbättringspotential som vore helt fel att bortse från. Alla byggmaterial behövs på grund av deras funktion och lämplighet i olika typer av byggnader och konstruktioner. Dessutom handlar det sällan om att bygga med endast ett byggmaterial utan det är flera olika byggmaterial som behövs till en och samma byggnad eller konstruktion. Därför behöver arbetas med förbättring av alla byggmaterial



för att få en sammantagen optimal effekt. Beredningen tar upp riskerna med fortsatta klimatförändringar och behoven av att bygga klimatanpassat. Här saknar vi i betänkandet ett vidare och djupare resonemang samt fakta om hur detta påverkar hållbarheten för byggnader och konstruktioner t.ex. gällande fukt men även andra viktiga aspekter som brand och kvalitet över tid samt vilka risker som finns med olika byggmaterial och byggmetoder. Vi anser att denna fråga är av väsentlig art som regeringen bör utreda ytterligare kopplat till ett långsiktigt hållbart byggande.

Vi håller med om att det är angeläget att fortsätta studier om påverkan från byggnaders produktionsfas. Men samtidigt får inte det innebära att livscykelns övriga delar inte arbetas med fortsättningsvis. Från de studier som hittills genomförts kan konstateras att livslängden har stor betydelse för vilken betydelse de olika faserna i en livscykelanalys får gentemot varandra. Just betydelsen av livslängden för hållbart byggande saknas helt i betänkandet. Utgångspunkt 50 år är för kort livslängd både sett ur hållbarhetsperspektiv men också ur perspektivet bostadsbehov i Sverige idag och framöver. Minst 100 år eller längre anser vi bör vara det som eftersträvas gällande livslängd. Energiförbrukningen under driftfasen är fortfarande en viktig parameter där det är viktigt att använda material och lösningar som ur ett livscykelperspektiv säkerställer låg energiförbrukning. Fortsatt arbete behövs också kring utveckling av modeller och verktyg för rättvisa jämförelser av byggnader ur ett livscykelperspektiv samt hur förslag kan ställas på hållbarhet och klimat ur ett livscykelperspektiv.

Gällande begränsning av koldioxidutsläppen i byggfasen är det ett område där det pågår både forskning, utveckling och implementering inte minst i betongbranschen sedan flera år tillbaka. Något som tyvärr inte beredningen alls tar upp i sitt betänkande. Tillsammans med den utveckling som skett hittills inom cementindustrin innebär det att koldioxidutsläppen minskat med ca 20 % de senaste åren. Dessutom tar befintliga betongkonstruktioner upp koldioxid genom så kallad karbonatisering – en process som sker naturligt under betongens hela livscykel. Befintliga betongkonstruktioner tar idag årligen upp ca 300 000 ton koldioxid vilket motsvarar upp till en femtedel av den koldioxid som släpptes ut vid cementtillverkningen. Här finns en potential att fördubbla det upptaget genom att utveckla arbetet med hantering av betong vid rivning och återvinning.

Vi anser att det är positivt att betänkandet tagit med CCS-tekniken med förslag om forskning, förstudie och pilotanläggningar vilket är en viktig frågeställning för cementindustrin men också betongbranschen då cement idag är det vanligaste bindemedlet i betong. Men utvecklingen inom cementindustrin är inte den enda klimatutveckling som sker kopplat till betong. Idag pågår utveckling inom betongbranschen med optimering av betongrecept och konstruktioner med bl.a. användning av alternativa bindemedel (restmaterial från industriella processer) för att minska mängden cementklinker i betongen. Betongbranschen arbetar även bl.a. med att minska klimatpåverkan från transporter och tillverkningsprocess.

Det föreslås att regeringen ska överväga inrättandet av ett nationellt kunskapscenter för energieffektivt byggande och förvaltning, livscykelanalys samt förnybar energi. Vi kan konstatera att i budgetpropositionen för 2017 har regeringen ett förslag om att inrätta ett nationellt kunskapscenter för hållbart byggande. Här vill vi i betongbranschen vara med som aktiv part och förutsätter att regeringens målsättning är ett kunskapscenter med fokus på hållbarhet ur ett livscykelperspektiv med bred anslutning från byggsektorns aktörer.



Svensk Betong

Beredningen föreslår att regeringen ger Boverket och Naturvårdsverket i uppdrag att utveckla en samordnad vägledning för miljöbedömningar till regelverken för samhällsplanering. Vi anser att det är viktigt att staten tar det övergripande och samordnade ansvaret. Det vore olyckligt om vi hamnar i en situation där kommuner har "egna" krav på utsläpp, användning av LCA m.m. Detta bör staten hålla samman så att kraven på hållbart byggande inte skiljer sig betydande mellan olika kommuner.

Vi anser att regeringen i den fortsatta beredningen av beredningens förslag till klimatstrategi behöver ha dialog med byggbranschens alla aktörer för att inhämta aktuell underlagsinformation. Vi anser att det är självklart och av största vikt att de förslag som läggs är baserade på vetenskapliga fakta och inte tyckande. För att uppnå långsiktigt hållbara byggnader behöver hänsyn tas till byggnadens alla delar i en livscykel samt även till livslängd, funktion, kvalitet och robusthet. Annars riskeras att skapa nya större problem och klimatpåverkan i framtiden.

För Svensk Betong

Malin Löfsjögård, VD

Kontakt:

malin.lofsjogard@svenskbetong.se

076-1287517

Om Svensk Betong

Svensk Betong är branschorganisation för företag som tillverkar fabriksbetong, utövar betongpumpning samt företag som tillverkar och/eller monterar betongprodukter. Företag som genom forskning, konsultverksamhet eller liknande inom branschen eller genom andra affärsmässiga förbindelser med medlemsföretag kan associeras till Svensk Betong.

Betong har funnits i flera tusen år och är vår tids mest använda byggmaterial. I Sverige produceras årligen cirka fem miljoner kubikmeter betong. Totalt omsätter betongbranschen cirka 22 miljarder kronor, inräknat tillverkning av fabriksbetong, prefabricerade betongprodukter, transport, montage och betongpumpning. Företagen inom betongrelaterad verksamhet sysselsätter cirka 6500 personer. Betongföretagen finns över hela Sverige och bidrar till sysselsättning och samhällsutveckling på många orter i landet.